

"Бағалы қағаздар нарығында брокерлік және (немесе) дилерлік қызметті жүзеге асыру қағидаларын, брокердің және (немесе) дилердің банк операцияларын жүргізу тәртібін бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2014 жылғы 3 ақпандағы № 9 қаулысына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы

Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2026 жылғы 15 мамырдағы № 93 қаулысы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2026 жылғы 19 мамырда № 38745 болып тіркелді

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

Осы қаулының қолданысқа енгізілу тәртібін 4-тармақтан қараңыз.

Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігінің Басқармасы ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:

1. "Бағалы қағаздар нарығында брокерлік және (немесе) дилерлік қызметті жүзеге асыру қағидаларын, брокердің және (немесе) дилердің банк операцияларын жүргізу тәртібін бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2014 жылғы 3 ақпандағы № 9 қаулысына (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 9249 болып тіркелген) мынадай өзгерістер мен толықтыру енгізілсін:

кіріспесі мынадай мазмұндағы редакцияда жазылсын:

"Бағалы қағаздар рыногы туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 63-бабы 1-тармағының бесінші бөлігіне, "Қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын мемлекеттік реттеу, бақылау және қадағалау туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 12-бабы 10) тармақшасына сәйкес Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Басқармасы ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:";

осы қаулымен бекітілген Бағалы қағаздар нарығында брокерлік және (немесе) дилерлік қызметті жүзеге асыру қағидаларында, брокердің және (немесе) дилердің банк операцияларын жүргізу тәртібінде:

кіріспесі мынадай мазмұнда жазылсын:

"Осы Бағалы қағаздар нарығында брокерлік және (немесе) дилерлік қызметті жүзеге асыру қағидалары, брокердің және (немесе) дилердің банк операцияларын жүргізу тәртібі (бұдан әрі – Қағидалар) Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің (Ерекше бөлім) 743-бабына, "Бағалы қағаздар рыногы туралы" Қазақстан Республикасы Заңының (бұдан әрі – Бағалы қағаздар рыногы туралы заң) 63-бабы 1-тармағының бесінші бөлігіне, "Қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын мемлекеттік реттеу, бақылау және қадағалау туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 12-бабы 10) тармақшасына сәйкес әзірленді және Қазақстан Республикасында брокерлік және (немесе) дилерлік

қызметті жүзеге асыру шарттары мен тәртібін (бұдан әрі – брокерлік және (немесе) дилерлік қызмет), сондай-ақ брокердің және (немесе) дилердің Қазақстан Республикасында банк операцияларын жүргізу тәртібін белгілейді.

Клиенттердің құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау, брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйымдардың адал іс-қимылын қамтамасыз ету, сондай-ақ клиенттерге зақым келтірудің алдын алу мақсатында, Қағидалармен брокерлік қызметтегі жосықсыз практикалардың түрлері мен сипаттары, оларды айқындау тәртібі, клиенттердің жолданымдарын қарауға қойлатын талаптар, сондай-ақ клиенттердің қаржылық сауаттылығын арттыру жөніндегі шараларға қойылатын талаптар белгіленеді.";

8-тармақтың екінші бөлігінде:

тоғызыншы абзац мынадай редакцияда жазылсын:

"Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің халықаралық шкаласы бойынша "А"-тан төмен емес рейтингтік бағасы немесе Moody's Investors Service (Мудис Инвесторс Сервис) немесе Fitch (Фич) агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингтік бағасы бар елде тіркелген заңды тұлға немесе Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттің аумағында тіркелген заңды тұлға болып табылады.";

оныншы абзац алынып тасталсын;

мынадай мазмұндағы 2-1-тараумен толықтырылсын:

"2-1-тарау. Брокерлік қызметтегі жосықсыз практикалар, оларды анықтау және ден қою тәртібі

22-1. Брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйым, оның қызметкерлері клиенттермен өзара іс-қимыл жасау кезінде жосықсыз практикаларға жол бермейді.

Жосықсыз практикалардың түрлеріне, оның ішінде мыналар:

1) инвестициялық консультация беру қызметтерін көрсету кезінде тұтынушыны оның мәлімдеген қажеттіліктеріне сәйкес емес қаржы өнімін сатып алуға итермелеу;

2) қаржы өнімнің маңызды шарттары мен тәуекелдері туралы ақпаратты жасыру, бұрмалау немесе толық ашпау;

3) инфрақұрылымдық, шарттық шектеулермен негізделген жағдайларды қоспағанда, қаржы өнімін немесе брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйымның таңдау еркіндігін шектейтін жағдайлар жасау;

4) қосымша ақылы қызметтерді тықпалау, сондай-ақ оларды сатып алудан бас тарту құқығы туралы ақпаратты жасыру жатады.

Жеке тұлға-клиенттерге қаржы өнімдерін ұсыну кезінде жосықсыз іс-қимыл, жосықсыз практика тәуекелдерін анықтау және олардың алдын алу және жою үшін қажетті түзету шараларын қабылдау мақсатында брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйым өз қызметкерлерінің қызметін ішкі құжаттарда айқындалатын тәртіппен және кезеңділікпен тұрақты мониторингтеуді қамтамасыз етеді. Тұрақты мониторинг мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйымның ішкі құжаттарында белгіленген тәртіппен қаржы өнімдерін түпкілікті сатып алуды жүргізу;

қаржы өнімдері бойынша жолданымдар туралы деректерді талдау;

клиенттердің көрсетілген брокерлік қызметтерімен қанағаттану деңгейін өлшеу.

Брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйым брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйымның қызметкерлерінің консультация беру және брокерлік қызметтерді көрсету туралы шарт жасау кезінде қызмет көрсету тәсіліне қарамастан, қаржы өнімдері туралы ақпаратты жеке тұлға – клиентке жеткізудің міндетті тізбесін, мазмұнын, нысанын және жүйелілігін белгілейтін ішкі құжатты (қаржы өнімдері бойынша ақпаратты ашу жөніндегі нұсқаулық) бекітеді.

Ішкі құжатты брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйымның консультация беру және брокерлік қызметтерді көрсету туралы шарттарды жасау кезінде клиенттермен өзара тікелей іс-қимыл жасайтын барлық қызметкерлері пайдалануға міндетті және оны брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйым оларды оқыту, бақылау және мониторингтеу кезінде пайдаланады.

Брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйымның қызметкерлері қаржы өнімі туралы ақпаратты ашуды консультация беру, сақтандыру брокерлік қызметтерді көрсету туралы шартты жасау және оны сүйемелдеу кезеңдерінде тегін жүзеге асырады.

Қаржы өнімі туралы ақпарат анық және өзгеше талқыланбайтын мағынаны құрайды және қаржы өнімінің мәнін, оның маңызды шарттарын және онымен байланысты тәуекелдерді ашады.

Жеке тұлға – клиентпен брокерлік қызметтерді көрсету туралы шарт жасағанға дейін брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйым клиентке жазбаша нысанда мынадай құжаттарды ұсынады:

қаржы өнімінің ерекшеліктері, шарттары және тәуекелдері туралы ақпаратты қоса алғанда, қаржы өнімі туралы негізгі ақпаратты қысқаша нысанда қамтитын маңызды ақпараттық құжат;

брокерлік қызметтерді көрсету туралы шарттың жобасы – клиенттің қалауы бойынша.

Клиенттің көрсетілген құжаттармен танысуы брокерлік қызметтерді көрсету туралы шартты жасау кезінде оның қолтаңбасымен және (немесе) электрондық цифрлық қолтаңбасымен және (немесе) биометриялық және серпінді сәйкестендіру құралдарымен расталады және осы шарт бойынша клиент құжаттамасына қосылады.

Брокерлік қызметтерді көрсету туралы шартты электрондық нысанда жасау кезінде клиентті осы тармақта көзделген құжаттармен таныстыру клиенттің электрондық нысанда тиісті белгі қоюы арқылы расталады.

Клиентпен оның жеке қатысуынсыз брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйымның интернет-ресурсы, мобильді қосымшасы, жеке кабинеті арқылы өзара іс-қимыл жасауы

кезінде ақпаратты ашу жеке өзара іс-қимыл жасаумен салыстырмалы көлемде және форматта жүзеге асырылады.

Мүгедектігі бар адамдар үшін және халықтың жүріп-тұруы шектеулі топтары үшін ақпаратты ашу олардың қажеттіліктері мен ерекшеліктерін есепке ала отырып жүзеге асырылады және осы тармақта көзделген ақпараттан басқа оларға қолжетімді қызмет көрсету арналары және оларды пайдалану тәртібі, негізгі офистің және филиалдардың бейімделген қызмет көрсету үй-жайларының және өздігінен қызмет көрсету құрылғыларының болуы және жұмыс істеу режимі, құжаттарды және ақпаратты алу форматтары, клиенттің немесе оның өкілінің өтініші бойынша жекелеген қызмет көрсету арналарын шектеу немесе тоқтату мүмкіндіктері, интернет-ресурс, мобильді қосымша, жеке кабинет арқылы қашықтан қызмет көрсету кезінде шектеулер және оларды белгілеу тәртібі туралы, сондай-ақ брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйымының интернет-ресурсы, мобильді қосымшасы, жеке кабинеті арқылы қашықтан қызмет көрсету арналарын пайдалану кезінде брокерлік қызметті көрсететін ұйым қызметкерлерінің консультациясын алу және клиенттің еркін білдіруді растайтын құжаттарға қол қою тәсілдері туралы мәліметтерді жіберуді қамтиды.

Брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйым брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйымның офистерінде, интернет-ресурсында және (немесе) мобильді қосымшасында қаржы өнімдері туралы жалпы ақпаратқа клиенттердің тұрақты және еркін қолжетімділігін қамтамасыз етеді.

22-2. Брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйым қаржылық сауаттылықты арттыру бағдарламасын әзірлейді және бекітеді.

Қаржылық сауаттылықты арттыру бағдарламасы клиенттермен өзара іс-қимыл жасау кезінде қазақ және орыс тілдерінде тұрақты негізде жүзеге асырылады (сату офистерінде және (немесе) интернет-ресурста, мобильді қосымшада).

Брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйым өз интернет-ресурсында жиі қойылатын сұрақтарға жауаптармен қоса қаржылық сауаттылық бойынша жалпыға қолжетімді материалдарды жариялауды қамтамасыз етеді.

Брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйым ішкі құжаттарда белгіленген тәртіппен оның тиімділігін бағалау нәтижелерін және анықталған іс-қимыл тәуекелдерін есепке ала отырып, қаржылық сауаттылықты арттыру бағдарламасын түзетіп отырады.

22-3. Брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйым клиенттердің жолданымдарын Қағидаларда, сондай-ақ брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйымның клиенттерінің құқықтары мен заңды мүдделерін сақтау саясаты мен рәсімдерінде белгіленген тәртіппен қарауды қамтамасыз етеді.

Брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйым клиенттердің құқықтары мен мүдделерін сақтау саясаты мен рәсімдерін бекітеді және мыналарды айқындайды, оның ішінде:

1) басқару органының және атқарушы органның клиенттердің құқықтары мен заңды мүдделерін сақтағаны үшін жауаптылығы;

2) жолданымдарды қарауға қатысатын брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйымның қызметкерлері мен бөлімшелерінің функцияларын, өкілеттіктері мен жауапкершілігін бөлу;

3) клиенттермен өзара іс-қимыл жасау кезінде қызметкерлердің кәсіби құзыретіне қойылатын талаптар;

4) дауларды реттеу және қаржы омбудсманмен өзара іс-қимыл жасау тәртібі;

5) жосықсыз практикалардың алдын алу жөніндегі шаралар;

6) Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін өзге де ережелер.

Брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйымның клиенттердің жолданымдарын қарауы клиенттердің құқықтары мен заңды мүдделерін сақтау саясаты мен рәсімдеріне сәйкес жүзеге асырылады және клиенттердің мынадай жолданымдарымен жұмысты қамтиды:

жеке тұлғалардың немесе заңды тұлғалардың қаржы өнімдерін ұсыну мәселелері бойынша жолданым беру сервисі көзделген, қолма-қол, пошта немесе электрондық пошта арқылы немесе брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйымның интернет-ресурсы, мобильді қосымшасы арқылы келіп түскен жазбаша жолданымдар;

телефон арқылы немесе клиенттер брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйымның офисіне жеке барған кезде келіп түскен ауызша жолданымдар.

Интернет-ресурста және (немесе) мобильді қосымшада нақты уақыт режимінде хабар алмасу жүйесі арқылы жіберілген және (немесе) брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйымдардың атына тіркелген абоненттік нөмірлердің атына келіп түскен хабарлар клиенттердің жолданымдары ретінде танылмайды және ақпараттық сипаттағы сұрау салулар ретінде қарастырылады. Клиент нақты уақыт режимінде ақпарат алмасу жүйесі арқылы брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйымға шағымдар, талаптар немесе әрекеттерімен (әрекетсіздігімен) келіспеушіліктер жіберген жағдайда, клиентке Қағидаларға сәйкес жолданым беру тәртібі түсіндіріледі.

Клиенттердің жолданымдарына мынадай жолданымдар жатпайды:

1) қызметкер бір мезгілде клиент болып табылатын жағдайларды қоспағанда, брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйымның қызметкерлерінің, егер олар қызмет көрсетумен байланысты болмаса, жұмыс берушіге еңбек және әлеуметтік мәселелер бойынша жүгінуі;

2) акционерлер, қатысушылар, басқару органдарының мүшелері мен брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйым арасындағы брокерлік қызмет көрсетуге байланысты емес корпоративтік жанжалдар мен даулар;

3) брокерлік қызмет көрсетуге жатпайтын шарттар бойынша клиенттер болып табылмайтын контрагенттердің жолданымдары (жалдау, жеткізу, мердігерлік, аутсорсинг, АТ-сүйемелдеу);

4) брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйымның іс-әрекеттеріне қанағаттанбаушылық білдіруді қамтымайтын ақпаратқа немесе Қазақстан Республикасының заңнамасын түсіндіруге сұрау салулар;

5) брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйымның есептілікті (салықтық, статистикалық немесе басқа) ұсынуына байланысты сұрау салулар, егер олар клиенттің құқықтарын немесе заңды мүдделерін бұзу туралы мәліметтерді қамтымайтын болса;

6) нақты клиенттің құқықтарын бұзуды көрсетпей, Қазақстан Республикасының заңнамасын болжамды бұзу, сыбайлас жемқорлық, теріс пайдалану туралы жолданымдар;

7) нақты клиенттің мүддесі үшін жолданымдарды қоспағанда, нақты брокерлік қызметтерді көрсету туралы шарт бойынша клиенттер болып табылмайтын бұқаралық ақпарат құралдары, кәсіптік және қоғамдық бірлестіктердің жолданымдары;

8) клиенттердің дербес жолданымдарын қамтымайтын бақылау, қадағалау және құқық қолдану мәселелері бойынша мемлекеттік органдармен хат алмасу;

9) мазмұнын және (немесе) өтініш берушінің талаптарын белгілеуге мүмкіндік бермейтін жолданымдар (оқылмайтын мәтіндер, байланыссыз хабарламалар немесе жаппай автоматтандырылған хабарламалар).

Брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйымның уәкілетті тұлғалары жеке тұлғаларды және заңды тұлғалардың өкілдерін бекітілген қабылдау кестесіне сәйкес айына кемінде бір рет қабылдайды. Егер жолданымды жеке қабылдау кезінде шешу мүмкін болмаса және ол қосымша пысықтауды талап етсе, оны клиент жазбаша нысанда ресімдейді және жазбаша жолданым ретінде қарайды.

Телефон арқылы ауызша жолданымдар міндетті тіркеуге жатады, әңгімелесуді жазу бұл туралы әңгіме басында клиентке хабарлаған жағдайда клиенттің келісімімен жүргізіледі. Брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйымға ауызша нысанда келіп түскен жолданымдар (телефон немесе жеке келу арқылы) жолданым берген уақытта қаралады. Егер ауызша жолданым бойынша шешімді берілген уақытта қабылдау мүмкін болмаса, клиентке жазбаша жолданымды беру тәртібі және оны қарау мерзімдері түсіндіріледі.

Клиенттердің жазбаша жолданымдары, оның ішінде брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйымның интернет-ресурсы немесе мобильді қосымшасы арқылы келіп түскен жолданымдар брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйымның ішкі құжаттарында белгіленген тәртіппен тіркеледі. Клиент жазбаша жолданымның қабылданғанын растайтын құжатты алады не жолданымның көшірмесіне белгі қойылады. Жолданымдарды қабылдаудан бас тартуға жол берілмейді.

Жолданымды қарау үшін ақпарат жеткіліксіз болған жағдайда, брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйым клиенттен қосымша құжаттар мен мәліметтерді сұратады.

Брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйым жолданымдардың объективті, жан-жақты және уақтылы қаралуын қамтамасыз етеді және клиенттерге нәтижелер мен қабылданған шаралар туралы хабарлайды.

Жазбаша жауап жолданым тілінде беріледі және мыналарды қамтиды:

әрбір мәселе бойынша негізделген және уәжді дәлелдер;

Қазақстан Республикасының заңнамасына, брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйымның ішкі құжаттарына және брокерлік қызметтерді көрсету туралы шарт талаптарына сілтемелер;

белгіленген нақты мән-жайлардың сипаттамасы;

шешімге шағым беру құқығын түсіндіру.

Жауапқа уәкілетті тұлға қол қояды және ол клиентке брокерлік қызметтерді көрсету туралы шартта көзделген тәсілмен беріледі. Қолтаңбаны факсимильді көшіру құралдарын немесе брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйымның ішкі нормативтік құжаттарында көзделген өзге тәсілді қолдануға жол беріледі. Клиенттің жеке өзі келген жағдайда жауап клиентке немесе оның өкіліне қол қойғызып тапсырылады.

Брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйым мыналарды:

барлық жазбаша жолданымдарды тіркеуді;

жолданым бойынша негізгі ақпаратты;

клиенттердің брокерлік қызметті көрсету процесінде түскен жолданымдарын қараудың ішкі тәртібінің талаптарына сәйкес жолданымдарды жіктеуді;

ақпаратты кемінде 5 (бес) жыл сақтауды қамтамасыз ететін келіп түскен жолданымдар бойынша жіктеуішті жүргізеді.

Жолданым бойынша негізгі ақпарат мыналарды:

жеке тұлғалар үшін: клиенттің тегі, аты және әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе), жеке сәйкестендіру нөмірі, тұрғылықты орны және байланыс деректері;

заңды тұлға үшін: атауы, бизнес-сәйкестендіру нөмірі, орналасқан жері және байланыс деректері;

жолданымның тіркеу нөмірі мен күнін;

жолданымның келіп түскен арнасын;

қаржы өнімінің түрін;

сұрақтың жіктеуішін;

жауапты қызметкерлер туралы мәліметтерді;

ішкі тексерулер туралы мәліметтерді;

қабылданған шешімді қамтиды.

Жеке тұлға – клиенттердің құқықтары мен мүдделерін қорғау мақсатында брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйым қандай да бір құрылымдық бөлімшеге тәуелсіз бөлімшені болуын қамтамасыз етеді, оның функцияларына мыналар:

1) брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйымның ішкі құжаттарында белгіленген тәртіппен қаржы өнімдерін бақылау сатып алу жүргізу арқылы брокерлік қызметті

жүзеге асыратын ұйым қызметкерлерінің Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйым клиенттерінің құқықтары мен мүдделерін сақтау саясаттары мен рәсімдерін сақтауын мониторингтеуді жүзеге асыру;

2) қаржы өнімдерін ұсыну талаптарының ашықтығын және сатылымдардың (сәйкес емес өнімдерді сату) дұрыстығын тексеру;

3) брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйым клиенттерінің құқықтары мен мүдделерін сақтау жөніндегі директорлар кеңесіне басқарушылық есептілікті ұсыну;

4) брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйымның қаржы өнімдерін ілгерілету практикаларын және жарнамалауды талдау;

5) қаржы омбудсманы шешімдерінің орындалуын мониторингтеу;

6) жолданымдарды қарау процестерінің, оның ішінде жолданымдарды беруге арналған арналардың тиімділігін бағалау;

7) клиенттер жолданымдарына талдау жүргізу;

8) брокерлік қызметтерді ұсыну процестеріндегі, оның ішінде брокерлік қызметті жүзеге асыратын ұйымның интернет-ресурсындағы және мобильді қосымшасындағы жүйелі проблемаларды айқындау;

9) брокерлік қызметтерді көрсетудің, жолданымдарды қарау процесстерінің сапасын арттыру бойынша ұсыныстарды, оның ішінде брокерлік қызметтерді көрсету туралы шартқа өзгерістер енгізу туралы өтініштерді пысықтау;

10) жосықсыз практикаларды сәйкестендіру және олардың алдын алу рәсімдері кіреді.";

27-1-тармақтың бірінші және екінші бөліктері мынадай редакцияда жазылсын:

"27-1. Брокердің немесе дилердің ішкі құжаттары кез келген клиенттің ақшасын, бағалы қағаздарын және цифрлық қаржы активтерін өзге клиенттердің мүддесі үшін пайдалануға тыйым салынған жағдайларды қоспағанда, брокерлік қызметтерді көрсету туралы шартта брокердің және (немесе) дилердің клиенттің ақшасын осы брокердің және (немесе) дилердің өзге клиенттерінің мүддесі үшін пайдалану мүмкіндігі туралы немесе оған тыйым салу туралы талап көрсетіледі.

Брокердің және (немесе) дилердің клиентінің ақшасы мерзімділік, ақылылық және қайтарымдылық талаптарымен осы брокердің және (немесе) дилердің өзге клиенттерінің мүддесі үшін бағалы қағаздарды және цифрлық қаржы активтерін сатып алуға пайдаланылады.";

28-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"28. Брокерлік шартта брокердің және (немесе) дилердің осы брокерлік шартқа сәйкес жасаған және шектеулер мен айрықша талаптар белгіленген бағалы қағаздармен және цифрлық қаржы активтерімен мәмілесі туралы осындай мәмілені жасаған күннен кейінгі күннен кешіктірмей уәкілетті органға хабар беру міндеті көзделеді.";

36-тармақта:

бірінші бөліктің 3) тармақшасы мынадай редакцияда жазылсын:

"3) осы клиенттік тапсырысқа сәйкес мәміле жасалуға тиіс эмитенттің атауы, қаржы құралының түрі, қаржы құралдарына тағайындалған қаржы құралының коды немесе халықаралық сәйкестендіру нөмірі (ISIN коды) (айналыс мерзімі өткен және оларды өтеу бойынша міндеттемелерді эмитент орындамаған эмиссиялық бағалы қағаздар және цифрлық қаржы активтері бойынша эмитенттің міндеттемелері бойынша талап ету құқықтарына қатысты – талап ету құқықтарының сәйкестендіргіші);";

екінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

"Егер клиент брокер және (немесе) дилерге клиенттік тапсырысты брокердің және (немесе) дилердің электрондық қызметтер көрсетуі шеңберінде немесе электрондық құжат нысанында немесе өзге де электрондық-цифрлық нысанда, оның ішінде SWIFT (Свифт), Bloomberg (Блумберг), Reuters (Рейтер) жүйелерін пайдалана отырып ұсынатын жағдайда, тармақтың 8), 9) және 10) тармақшаларында белгіленген деректемелер көрсетілмейді.";

40-тармақтың бірінші бөлігінің 2) тармақшасы мынадай редакцияда жазылсын:

"2) егер, клиенттік тапсырыс берілген бағалы қағаздарға және цифрлық қаржы активтеріне ауыртпалық салынса";

46-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"46. Ұйымдастырылған бағалы қағаздар нарығында да, сол сияқты ұйымдастырылмаған бағалы қағаздар нарығында да жүзеге асырылатын мынадай:

1) базалық активтері бағалы қағаздар, шетел және ұлттық валюта, валюталық индекстер, тазартылған бағалы металдар, сыйақы мөлшерлемелері, есептеу көрсеткіштері, нақты жеткізусіз кредиттік тәуекел және оларды нақты жеткізусіз тауарлық активтер болып табылатын туынды бағалы қағаздарды және туынды қаржы құралдарын қоса алғанда қаржы құралдарымен, сондай-ақ қайталама нарықта мемлекеттік және мемлекеттік емес бағалы қағаздармен және ұйымдастырылмаған бағалы қағаздар нарығында туынды қаржы құралдарымен уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде белгіленген тәртіппен мәмілелер жасау;

2) Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздарын (оның ішінде электрондық-цифрлық нысанда шығарылған) бастапқы нарықта орналастыру кезінде олармен мәмілелер жасау;

3) банктер мен банк холдингтерінің борыштық эмиссиялық бағалы қағаздарды сатып алу мақсаттары үшін "Банктің, Қазақстан Республикасының бейрезидент банкі филиалының инвестициялық қызметті жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2026 жылғы 20 сәуірдегі № 72 қаулысымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 38501 болып тіркелген) белгіленген тәуелсіз кредиттік рейтингі болған кезде шет мемлекеттердің орталық үкіметтері шығарған мемлекеттік бағалы қағаздар мәртебесі бар (оның ішінде электрондық-цифрлық нысанда шығарылған) облигациялармен мәмілелер жасау;

4) "Қазақстан Республикасындағы банктер және банк қызметі туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 23-бабына сәйкес банктердің иемденуіне рұқсат етілген мемлекеттік емес бағалы қағаздарды (оның ішінде электрондық-цифрлық нысанда шығарылған) бастапқы нарықта орналастырған кезде олармен мәмілелер жасау;

5) басымдықпен сатып алу құқығын іске асыру жағдайларын қоспағанда, банк, Қазақстан Республикасының бейрезидент банкінің филиалы болып табылатын брокердің және (немесе) дилердің қаржы құралдарымен мәмілелері ұйымдастырылған бағалы қағаздар нарығында жасалады.";

49-1-тармақтың бірінші абзацы мынадай редакцияда жазылсын:

"49-1. Брокер және (немесе) дилер 3 (үш) жұмыс күніне дейін есеп айырысу кезеңімен ұйымдастырылған бағалы қағаздар нарығында бағалы қағаздармен және цифрлық қаржы активтерімен мәмілелерді:";

53-1-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"53-1. Қамтамасыз етілмеген цифрлық активтер брокер және (немесе) дилер жүзеге асыратын мәміленің нысанасы болып табылмайды.";

54-тармақтың екінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

"Қағидалардың осы тармағында клиенттің активтері ретінде мыналар танылады:
ақша;

Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банктеріндегі, Қазақстан Республикасының бейрезидент банктерінің филиалдарындағы салымдар;

Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздары (оның ішінде электрондық-цифрлық нысанда шығарылған);

Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің халықаралық шкаласы бойынша "В-"-тен төмен емес рейтингтік бағасы немесе Moody's Investors Service (Мудис Инвесторс Сервис) немесе Fitch (Фич) агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар бағалы қағаздар және цифрлық қаржы активтері;

қор биржасының ресми тізімінің "Негізгі" не "Балама" алаңының мемлекеттік емес бағалы қағаздары немесе "Астана" халықаралық қаржы орталығының аумағында жұмыс істейтін қор биржасында жария сауда-саттыққа жіберілген, қор биржасының талаптарына сәйкес келетін Қазақстан Республикасы заңды тұлғаларының мемлекеттік емес бағалы қағаздары (оның ішінде электрондық-цифрлық нысанда шығарылған).";

55-тармақтың бірінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

"55. Брокердің және (немесе) дилердің немесе оның тапсырмасы бойынша мәміле жасасу жоспарланған клиентінің тиісті шотында бағалы қағаздардың, цифрлық қаржы активтерінің қажетті саны немесе ақша болмаған кезде брокер және (немесе) дилер есеп айырысулары "төлемге қарсы жеткізу" қағидаты бойынша (мәміленің бір тарапының қаржы құралын немесе ақшаны жеткізу жөніндегі міндеттемелерді

орындауы мәміленің басқа тарапының ақшаны немесе қаржы құралын жеткізу жөніндегі қарсы міндеттемелерді орындауымен мүмкін болатын) жүзеге асырылатын бағалы қағаздармен мәмілені жасамайды (мәміле жасасуға өтінім бермейді).";

62-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"62. Брокер және (немесе) дилер ұйымдастырылған және ұйымдастырылмаған нарықтарда жасалған туынды қаржы құралдарымен мәмілелер тізіліміне (бұдан әрі - тізілім) қосылу үшін апта сайын есепті кезеңнен кейінгі аптаның бірінші жұмыс күні Астана қаласының уақытымен 14-00-ден кешіктірмей орталық депозитарийге Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17920 болып тіркелген "Орталық депозитарийдің қызметін жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2018 жылғы 29 қарашадағы № 307 қаулысымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17920 болып тіркелген) бекітілген Орталық депозитарий қызметін жүзеге асыру қағидаларының және орталық депозитарийдің ішкі құжаттарының талаптарына сәйкес ақпаратты ұсынады.

Ақпарат ақпаратты беру күніндегі барлық қолданыстағы ұйымдастырылған және ұйымдастырылмаған нарықта туынды қаржы құралдарымен және (немесе) цифрлық қаржы активтерімен жасалған мәмілелер бойынша, сондай-ақ есепті кезеңде жасалған және орындалған мәмілелер бойынша ұсынылады.";

67-тармақтың бірінші бөлігінің 13) және 14) тармақшалары мынадай редакцияда жазылсын:

"13) брокер және (немесе) дилер осы брокердің және (немесе) дилердің басқа клиенттерінің мүдделері үшін пайдаланған клиенттің бағалы қағаздары және (немесе) цифрлық қаржы активтері;

14) бағалы қағаздарды берген брокердің және (немесе) дилердің клиентіне кепілге берілген бағалы қағаздар, цифрлық қаржы активтері немесе ақша;"

68 және 69-тармақтар мынадай редакцияда жазылсын:

"68. Клиент бағалы қағаздармен және (немесе) цифрлық қаржы активтерімен мәмілелер жасасу, оның ішінде байланыстың баламалы түрлерімен жеке шот ашу және жүргізу мақсатында, сондай-ақ осы есеп деректерін өзгерту үшін ұсынған құжаттарды, брокер және (немесе) дилер осы жеке шот жабылған күннен бастап 5 (бес) жыл ішінде Бағалы қағаздар рыногы туралы заңның 36-бабының 9-тармағына сәйкес сақтауға тиіс.

69. Брокер және (немесе) дилер, халықаралық (шетелдік) нарықтарда мәміле жасай отырып, жасалған мәмілені орындау туралы құжаттардың сақталуын қамтамасыз етеді. Егер мәмілені жасау туралы құжаттар брокердің ішкі есептік жүйесінде электрондық түрде сақталатын болса, құжаттарды қағаз жеткізгіште сақтау талап етілмейді.

Егер тарихи нарықтық баға белгілеулер бойынша ақпарат Bloomberg (Блумберг) немесе Reuters (Рейтер) ақпараттық-талдау жүйелерінде қолжетімді болса, мәміле жасау күні және уақытында сатып алынатын және (немесе) өткізілетін бағалы қағаздар

және (немесе) цифрлық қаржы активтері бойынша нарықтық баға белгілеулердің өлшемдерін сақтау талап етілмейді.";

72-тармақтың 2) тармақшасы мынадай редакцияда жазылсын:

"2) клиенттің маржалық мәмілені жасау нәтижесінде туындаған өз міндеттемелерін орындауды қамтамасыз етуге клиентке тиесілі және (немесе) брокер және (немесе) дилер клиенттің маржалық мәмілені жасау нәтижесінде туындаған өз міндеттемелерін орындауды қамтамасыз етуге клиентке тиесілі және (немесе) маржалық мәмілені жасау нәтижесінде клиент үшін алынатын ақшаны немесе шетел валютасын беруі талаптармен осы маржалық мәмілені жасау нәтижесінде клиент үшін сатып алатын бағалы қағаздарды және (немесе) цифрлық қаржы активтерін беруі.";

86-тармақтың мынадай редакцияда жазылсын:

"86. Бірінші санаттағы брокер және (немесе) дилер (дербес немесе эмиссиялық консорциум құрамында) андеррайтер ретінде әрекет етеді.

Егер эмиссиялық консорциум көмегімен жүзеге асырылатын эмиссиялық бағалы қағаздарды және (немесе) цифрлық қаржы активтерін орналастыру Қазақстан Республикасының бағалы қағаздар нарығында, сондай-ақ шет мемлекеттердің бағалы қағаздар нарығында да жүргізетін болса осындай мемлекеттердің бағалы қағаздар нарығында брокерлік және (немесе) дилерлік қызметті жүзеге асыруға уәкілетті шетел ұйымдары эмиссиялық консорциум қатысушылары болады.";

88 және 89-тармақтар мынадай редакцияда жазылсын:

"88. Бағалы қағаздар және (немесе) цифрлық қаржы активтері эмитенті мен андеррайтер (эмиссиялық консорциум) арасындағы қарым-қатынастар жазбаша нысанда жасалған шартпен реттеледі, ол эмиссиялық консорциуммен жасалған жағдайда оған соңғының қатысушылары атынан эмиссиялық консорциумның басқарушысы қол қояды.

Бағалы қағаздар эмитенті және (немесе) цифрлық қаржы активтері және андеррайтер (эмиссиялық консорциум) арасындағы шарт андеррайтерлер арасында шарт жасалғанға дейін де, сондай-ақ одан кейін де жасалады. Бағалы қағаздар эмитенті және (немесе) цифрлық қаржы активтері және андеррайтер (эмиссиялық консорциум) арасындағы шартта ол кімнің басқарушысы болатын эмиссиялық консорциумды құруға андеррайтердің құқығы көзделеді.

89. Бағалы қағаздар және (немесе) цифрлық қаржы активтері эмитенті мен андеррайтер (эмиссиялық консорциум) арасындағы шартта эмиссиялық бағалы қағаздар шығарылымын орналастырудың мынадай тәсілдерінің бірі белгіленеді:

1) "қатаң міндеттемелер" тәсілі, бұл кезде андеррайтер (эмиссиялық консорциум) эмитенттен кейіннен басқа инвесторларға сату мақсатында орналастырылатын бағалы қағаздарды және (немесе) цифрлық қаржы активтерін сатып алады.

Андеррайтердің (эмиссиялық консорциумның) қызметтерін "қатаң міндеттемелер" тәсілімен бірінші санатты брокер және (немесе) дилер жүзеге асырады.

Көрсетілген қызметтердің түрін көрсету тәртібін реттейтін брокердің және (немесе) дилердің ішкі құжаттарында осы функцияларды міндетті түрде бекіту қосымша талап болып табылады;

2) "ең жақсы күш салу" тәсілі, бұл кезде андеррайтер (эмиссиялық консорциум) эмиссиялық бағалы қағаздарды және (немесе) цифрлық қаржы активтерін инвесторларға ұсыну жолымен оларды орналастыру бойынша өзі үшін барынша күш салуға міндеттенеді;

3) бағалы қағаздар және (немесе) цифрлық қаржы активтері эмитенті мен андеррайтер (эмиссиялық консорциум) арасындағы жасалған шарт талаптарына сәйкес эмиссиялық бағалы қағаздарды және (немесе) цифрлық қаржы активтерін орналастырудың басқа тәсілі.";

91 және 92-тармақтар мынадай редакцияда жазылсын:

"91. Бағалы қағаздарды және (немесе) цифрлық қаржы активтерін орналастыру кезінде бағалы қағаздар эмитентіне "қатаң міндеттемелер" тәсілін пайдалану көзделетін шарттарды қоспағанда, бірнеше андеррайтермен (эмиссиялық консорциумдармен) шарттар жасасуға рұқсат етіледі.

92. Егер бұл бағалы қағаздар және (немесе) цифрлық қаржы активтері эмитенті мен андеррайтер (эмиссиялық консорциум) арасындағы шарттың және андеррайтерлер арасындағы шарттың талаптарына қайшы келмейтін болса, андеррайтер (эмиссиялық консорциумның басқарушысы) эмиссиялық консорциумның мүшелері болып табылмайтын (егер бағалы қағаздар шығарылымын орналастыруды эмиссиялық консорциум жүзеге асырса) орналастырылатын шығарылымның бағалы қағаздарын және (немесе) цифрлық қаржы активтерін сатуға басқа брокерлерді және (немесе) дилерлерді (осындай мемлекеттердің бағалы қағаздар нарығында брокерлік және дилерлік қызметті жүзеге асыруға уәкілетті шетел ұйымдары) тартады."

2. Іс-қимылды қадағалау департаменті Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен:

1) Заң департаментімен бірлесіп осы қаулыны Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуді;

2) осы қаулыны ресми жарияланғаннан кейін Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігінің ресми интернет-ресурсына орналастыруды;

3) осы қаулы мемлекеттік тіркелгеннен кейін он жұмыс күні ішінде Заң департаментіне осы тармақтың 2) тармақшасында көзделген іс-шараның орындалуы туралы мәліметтерді ұсынуды қамтамасыз етсін.

3. Осы қаулының орындалуын бақылау Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Төрағасының жетекшілік ететін орынбасарына жүктелсін.

4. Осы қаулы, осы қаулының 1-тармағының 2026 жылғы 1 шілдеден бастап қолданысқа енгізілетін

жетінші, он екінші, он үшінші, он төртінші, он бесінші, он алтыншы, он жетінші, он сегізінші, он тоғызыншы, жиырма бірінші, жиырма екінші, жиырма үшінші, жиырма төртінші, жиырма бесінші, жиырма алтыншы, жиырма жетінші, жиырма сегізінші, жиырма тоғызыншы, отызыншы, отыз бірінші, отыз екінші, отыз үшінші, отыз төртінші, отыз бесінші, отыз алтыншы, отыз жетінші, отыз сегізінші және отыз тоғызыншы абзацтарын;

осы қаулының 1-тармағының 2027 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілетін қырық бесінші және тоқсан үшінші абзацтарын қоспағанда, алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткеннен кейін қолданысқа енгізіледі.

2026 жылғы 12 шілдеден бастап мыналар:

осы қаулының 1-тармағының отыз екінші абзацы мына редакцияда:

"Брокерлік қызметтерді көрсету туралы шартты цифрлық нысанда жасау кезінде клиентті осы тармақта көзделген құжаттармен таныстыру клиентті, сондай-ақ осындай танысу күнін және уақытын сәйкестендіруге мүмкіндік беретін клиенттің цифрлық нысанда тиісті белгі қоюы арқылы расталады.";

осы қаулының 1-тармағының жүз отыз тоғызыншы абзацы мына редакцияда:

"69. Брокер және (немесе) дилер халықаралық (шетелдік) нарықтарда мәміле жасай отырып, жасалған мәмілені орындау туралы құжаттардың сақталуын қамтамасыз етеді. Егер мәмілені жасау туралы құжаттар брокердің ішкі есептік жүйесінде түрде сақталатын болса, құжаттарды қағаз жеткізгіште сақтау талап етілмейді." қолданылатыны белгіленсін.

*Қазақстан Республикасының
Қаржы нарығын реттеу және дамыту
Агенттігінің Төрағасы*

М. Абылкасымова